

Asia: VN/740/2024

Lausuntopyyntö Pelastussuunnitelma-yleisohjeesta

Yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa yleiset huomionne lausuntopyynnöstä alla olevaan kenttään.

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan lausunto sisäministeriön luonnoksesta pelastussuunnitelman yleisohjeeksi

Sisäministeriö on pyytänyt Helsingin kaupungilta lausuntoa Pelastussuunnitelma-yleisohjeen luonnoksesta. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (jäljempänä Helsingin kaupunki) kiittää mahdollisuudesta lausua asiakirjan luonnokseen ja lausuu seuraavaa:

Yleiset huomiot

On hyvä, että yleisohjeeseen on koottu yhteen pelastussuunnitelman laatimista ja sisältöä koskevaa lainsäädäntöä ja suosituksia. Niin ikään on hyvä, että ohjeessa on tunnistettu ja tuotu esiin omatoimisen poikkeusoloihin varautumisen käsittävän myös varautumisen kohteen väestönsuojelutoimenpiteisiin, kuten väestönsuojien käyttöönottoon ja toimintaan poikkeusolojen vallitessa. Parhaillaan on käynnissä pelastuslain uudistuksen toinen vaihe, jossa mm. väestönsuojien käyttöä ja käytettävyyttä koskeva sääntely tulee mahdollisesti täsmentymään. Lainsäädännön mahdollisesti tarkentuessa tältä osin, myös pelastussuunnitelman yleisohjetta on hyvä varautua päivittämään ja tarkentamaan tähän liittyen heti lakimuutoksen jälkeen.

On hyvä, että Pelastussuunnitelma-yleisohjeen laatimisen yhteydessä samassa hankkeessa tullaan laatimaan ja julkaisemaan myös ohjeet väestönsuojien käyttöönotosta ja käytöstä sekä väestönsuojien kunnossapidosta ja tarkastuksesta. Helsingin kaupunki esittää, että tässä julkaistavassa ohjekokonaisuudessa väestönsuojien käyttöönotto- ja käyttösuunnitelma ohjeistettaisiin laatimaan ensisijaisesti omana asiakirjanaan, ei pelastussuunnitelman liitteenä. Lisäksi on tarve ajantasaisille, valtakunnallisille viranomaisen ohjeille väestönsuojien materiaaleista sekä tilapäissuojien rakentamisesta. Helsingin kaupunki esittää, että sisäministeriö laatisi edellä mainitut ohjeet jatkotyönä nyt lausuttavana olevaan suunnitelmakokonaisuuteen.

Pelastussuunnitelman laatimista koskevien nykyisten säädösten kirjaukset ovat kansalaisen näkökulmasta osin epämääräisiä ja monitulkintaisia. Sen vuoksi on hyvä, että asiasta laaditaan

tulkintaa ja pelastussuunnitelmien laatimista ohjaava Pelastussuunnitelma-yleisohje. Helsingin kaupunki esittää, että eräiden kirjausten sisältöä ja tulkintaa voisi avata vielä konkreettisemmin Pelastussuunnitelma-yleisohjeessa. Kirjaukset, joita tämä huomio koskee, on eritelty tarkemmin jäljempänä osiossa yksityiskohtaiset huomiot.

Pelastussuunnitelma -yleisohjeen sisältö

Voitte kirjoittaa huomionne pelastussuunnitelma yleisohjeen luonnoksesta alla olevaan kenttään.

Yksityiskohtaiset huomiot

Sivu 7, osio 1.3, viimeinen kappale: "Rakennuksen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma yhteistyössä rakennuksessa toimivien toiminnanharjoittajien kanssa."

Voisiko tässä yhteydessä avata ja ohjeistaa, miten laaja yhteistyö katsotaan riittäväksi pelastussuunnitelman laatimisessa? Esimerkiksi niin, että rakennuksen haltijan tulisi tehdä yhteistyötä toiminnanharjoittajien kanssa vähintään vaarojen arvioinnissa, erityisriskien kuten kemikaalien, akkujen ja räjähdysvaarallisten pölyjen osalta, sekä yhteystietojen osalta.

Sivu 9, osio 2.1: "Lainsäädännössä on erityisiä vaatimuksia myös muun muassa yleisötapahduksille, hoitolaitoksille sekä kemikaaleja ja räjähteitä käsitteleville tai varastoiville toimijoille."

Tässä yhteydessä olisi hyvä mainita myös vaatimukset räjähdysvaarojen arvioimiseksi ja ehkäisemiseksi, sillä valvonnassa tehtyjen havaintojen mukaan nämä eivät ole kohteissa kattavasti tiedossa ja kyseisten riskien tulisi sisältyä pelastussuunnitelmaan.

Sivu 12, osio 2.2., sivun ensimmäinen kappale: "Myös tällöin on huolehdittava riittävästä yhteistyöstä..."

Ks. aiempi huomio, voisiko kuvata konkreettisesti, millainen tai miten laaja yhteistyö katsotaan riittäväksi.

Sivu 12, osio 2.2: "Pelastussuunnitelman laatijan on perehdyttävä huolellisesti kohteen..."

Koska vastuu pelastussuunnitelman sisällöstä ja asianmukaisuudesta on aina viime kädessä rakennuksen haltijalla, tulee myös rakennuksen haltijan perehtyä kohteen toimintaan ja turvallisuusjärjestelyihin.

Sivu 12, osio 2.3, sivun viimeinen kappale

Tässä yhteydessä voisi avata lukijalle esimerkein tässä tarkoitettua riittävää osaamista. Esimerkiksi alkusammutustaidot ja ensiaputaidot ovat tarpeellisia taitoja, joiden osaamisen hyödyllisyyttä niin normaali- kuin poikkeusoloissa voisi tämän ohjeen yhteydessä muutenkin korostaa.

Sivu 13, osio 2.4, toinen kappale

Kappaleen loppuun voisi lisätä yhtenä esimerkkinä muualta kuin varsinaisesta pelastussuunnitelmasta löytyvistä tiedoista mm. turvallisuustekniikan huolto- ja kunnossapito-ohjeet ja laitteiden sijainnin. Havaintojen perusteella niiden sijainnista ei kohteissa usein ole tietoa.

Sivu 17, osio 3.1

Tässä osiossa on hyvin tunnistettu kohteen käyttäjien tai asukkaiden tarpeiden ja toimintakyvyn huomioiminen (esimerkiksi ikä tai terveydentila). Tässä ohjeessa voisi ohjeistaa suunnittelemaan pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten osalta, miten onnettomuus- ja vaaratilanteissa varaudutaan tarvittaessa avustamaan niitä asukkaita, joiden toimintakyky on alentunut.

Sivu 19, osio 3.1, sivun ensimmäinen kappale

Tähän voisi lisätä yhtenä esimerkkinä tulipalovaarasta akkukäyttöisten laitteiden lataamisen, jotta opas ohjaa huomioimaan tämän havaintojen perusteella kasvussa olevan riskin.

Sivu 22 alkaen, kohdat 3.2 - 3.6

Pelastussuunnitelman sisältövaatimukset on kuvattu hyvin. Tekstin ymmärrettävyyttä voisi kuitenkin vielä mahdollisesti parantaa, jos asiat käsiteltäisiin sisältövaatimuksia käsittelevän pelastuslain 15 § kohtien järjestyksessä.

Sivu 28 alkaen, kohta 3.7

Yleisohjeessa tulisi ohjeistaa, että väestönsuojallisen rakennuksen pelastussuunnitelmaan tulee kirjata väestönsuojasta vastaavan henkilön yhteystiedot ja avainhallinta, jotta väestönsuojan käytettävyydestä voidaan varmistua, kun tarve tulee.

Sivu 31, kohta 4, ensimmäinen kappale

Valtioneuvoston asetuksen ilmaus "Pelastussuunnitelmasta on tiedotettava kiinteistön käyttäjille tarvittavalla tavalla" on sisällöltään kansalaisen näkökulmasta epämääräinen. Voisiko tätä vielä avata tai kuvata konkreettisemmin, mitä tarvittavalla tavalla tarkoitetaan?

Sivut 31-32, kohta 5

Tässä yhteydessä voisi suositella pelastussuunnitelmasta tiedottamisen yhteydessä jakamaan ohjeiden onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi lisäksi myös ohjeet omatoimiseen varautumiseen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa (ainakin kun kyseessä on asuinrakennus, esim. kotivara).

Sivu 33, kohta 5.1

Esitetään harkittavaksi, onko pelastuslaitosten tekemän valvonnan suunnittelua ja organisointia koskeva kuvaus tässä laajuudessa tarpeen tässä yhteydessä.

Sivu 34, kohta 3.5, sivun ensimmäinen kappale

Tähän yhteyteen voisi lisätä maininnan, että pelastuslaitokselle toimitetut dokumentit ovat lähtökohtaisesti julkisia asiakirjoja ja pelastusviranomaisen antaa erikseen toimintaohjeet salassa pidettävien asiakirjojen lähettämiseksi.

Sivu 34, kohta 3.5, sivun kaksi viimeistä kappaletta

Esitetään harkittavaksi, onko paloturvallisuuden itsearviointimallia, palotarkastuksen kulkua ja pöytäkirjan laatimista tarpeen kuvata tässä yhteydessä.

Sivu 35, kohta 5.2, sivun viimeinen kappale

On hyvä, että ohjeeseen on sisällytetty selkeä maininta pelastuslaitoksen neuvontaroolista, joka ei sisällä pelastussuunnitelman laatimista rakennuksen tai kohteen haltijan puolesta.

Itkonen Pekka
Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi